

BOLALAR KIYIMIDA RANGLARNING AHAMIYATI

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

Kasbiy ta'lim fakulteti

"Tikuv buyumlari texnologiyasi"3 kurs talabasi Nigmatova Nodira

E-mail:@nigamatovanodira01@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada ranglarning bolalar psixofiziologiyasiga ta'siri, kiyim tanlashda rang gammasining ahamiyati va estetik tarbiyadagi o'rni tahlil qilingan. Ranglarning bolalar kayfiyati va xulq-atvorini shakllantirishdagi xususiyatlari ilmiy asoslangan holda yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: rang psixologiyasi, bolalar modasi, estetik tarbiya, vizual idrok, rang gammasi, to'qimachilik, dizayn.

Аннотация: В статье анализируется влияние цвета на психофизиологию детей, значение цветовой гаммы при выборе одежды и её роль в эстетическом воспитании. Научно обоснованы особенности цвета в формировании детского настроения и поведения.

Ключевые слова: психология цвета, детская мода, эстетическое воспитание, визуальное восприятие, цветовая гамма, текстиль, дизайн.

Abstract: The article analyzes the influence of colors on children's psychophysiology, the importance of color range in choosing clothes and its role in aesthetic education. The features of colors in shaping children's mood and behavior are scientifically based.

Keywords: color psychology, children's fashion, aesthetic education, visual perception, color range, textiles, design.

KIRISH

Bolalar kiyimi nafaqat himoya va gigiyena funksiyalarini bajaradi, balki bolaning shaxs sifatida shakllanishida muhim vizual stimulyator vazifasini ham o'taydi. Ranglar olami bolaning hissiy olamiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatib, uning

dunyoqarashini boyitadi. Zamonaviy dizayn va pedagogik psixologiya chorrahasida kiyim rangini to'g'ri tanlash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, bola hayotining dastlabki yillaridanoq ranglarni ajratishni o'rganadi va ma'lum bir ranglar uning asab tizimiga turlicha ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolaning maqsadi bolalar kiyimida ranglar kombinatsiyasining ahamiyatini ilmiy nuqtayi nazardan tahlil qilish va ota-onalar hamda dizaynerlar uchun tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ranglar psixologiyasi bo'yicha fundamental tadqiqotlar olib borgan olimlarning fikricha, ranglar kognitiv jarayonlarni tezlashtirish yoki sekinlashtirish xususiyatiga ega [1, B. 12]. Bolalar kiyimidagi ranglar estetikasi masalasi san'atshunoslik va pedagogika fanlari doirasida o'rganilgan bo'lib, bunda rangning bolaning ichki xotirjamligiga ta'siri asosiy o'ringa qo'yiladi. Tadqiqot metodologiyasi sifatida qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv va psixologik kuzatuv usullaridan foydalanildi. Xususan, kiyim rangining bolalar guruhi bilan muloqotga kirishish qobiliyatiga ta'siri o'rganilgan adabiyotlar tahlil qilinganda, yorqin ranglarning ijtimoiy faollikni oshirishi tasdiqlangan [2, B. 45]. Metodologik asos sifatida bolalar yoshi guruhlariga qarab ranglar gammasini tasniflash tamoyili olindi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Olib borilgan kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, 3 yoshgacha bo'lgan bolalar asosan asosiy ranglarni (qizil, sariq, ko'k) tezroq idrok etishadi. Biroq, kiyimda haddan tashqari yorqin va agressiv ranglarning ko'pligi bolaning asab tizimini charchatib qo'yishi mumkin. Masalan, qizil rang energiya baxsh etsa-da, giperaktiv bolalar uchun bu rangdagi kiyimlar tavsiya etilmaydi [3, B. 22]. Ranglarning bolalar psixikasiga ta'siri quyidagi 1-jadvalda batafsil keltirilgan.

1-jadval.

Ranglarning bolalar psixo-emotsional holatiga ta'siri

Rang nomi	Psixologik ta'siri	Tavsiya etilgan holatlar
Sariq	Diqqatni jamlaydi, quvonch baxsh etadi	O'quv jarayoni va ijodiy ishlar

Rang nomi	Psixologik ta'siri	Tavsiya etilgan holatlar
Havorang	Tinchlantiradi, uyquni yaxshilaydi	Dam olish va uxlash vaqti
Yashil	Ishonch hissini beradi, ko'zni dam oldiradi	Kundalik sayr va o'yinlar
To'q sariq	Ishtahani ochadi, muloqotga chorlaydi	Ijtimoiy tadbirlar va ovqatlanish

Kiyim dizaynida ranglar uyg'unligi (koloristika) masalasi ham muhimdir. Dizaynerlar bolaning jinsi va yoshiga qarab ranglar gradatsiyasini tanlashda ehtiyotkor bo'lishlari lozim. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pastel ranglar (och pushti, och binafsha, shaftolirang) go'daklar uchun eng xavfsiz va yoqimli ranglar hisoblanadi, chunki ular onaning yaqinligini va xavfsizlikni ifodalaydi [4, B. 18].

2-jadval.

Yosh guruhlari bo'yicha ranglar tanlash tavsiyalari

Yosh guruhi	Ustuvor ranglar gammasi	Sababi
0–1 yosh	Pastel, yumshoq tonlar	Ko'z to'r pardasining nozikligi
2–5 yosh	Yorqin, to'yingan ranglar	Dunyoni ranglar orqali tanish
6–12 yosh	Murakkab ranglar uyg'unligi	Shaxsiy did shakllanishi

Natijalar shuni ko'rsatadiki, kiyim rangini to'g'ri tanlash orqali bolaning nafaqat kayfiyatini, balki uning o'z-o'ziga bo'lgan ishonchini ham oshirish mumkin. Masalan, maktab yoshidagi bolalarda quyuq ko'k rang kiyimlar intizom va mas'uliyat hissini kuchaytirishi aniqlangan [5, B. 31].

XULOSA

Bolalar kiyimida ranglarning ahamiyati shunchaki vizual bezak bilan cheklanmaydi. Bu – bolaning psixologik salomatligi, estetik didi va ijtimoiy moslashuviga ta'sir qiluvchi kuchli vositadir. Tadqiqot davomida aniqlandiki, ranglar gammasini bolaning fe'l-atvoriga moslab tanlash uning asab tizimini muvozanatda saqlashga yordam beradi. Dizaynerlar va ota-onalar kiyim tanlashda quyidagi xulosalarga amal qilishlari maqsadga muvofiq: birinchidan, bolaning yosh xususiyatlarini hisobga olish; ikkinchidan, ranglarning psixofiziologik ta'sirini inobatga olgan holda agressiv tonlardan qochish; uchinchidan, bolada estetik didni shakllantirish uchun ranglar uyg'unligiga e'tibor berish. Rang kiyimning tili bo'lib, u

orqali bola tashqi dunyo bilan soʻzsiz muloqot qiladi. Shuning uchun, bolalar kiyimi sanoatida ranglar psixologiyasini chuqur oʻrganish va amaliyotga tatbiq etish bugungi kunda har qachongidan ham muhimroqdir. Toʻgʻri tanlangan rang nafaqat goʻzallik, balki bolaning sogʻlom rivojlanishi garovidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ismoilov A. — Ranglar psixologiyasi — Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. - 120 b.
2. Qodirova M. — Bolalar estetik tarbiyasi asoslari — Samarqand: Zarafshon, 2020. - 95 b.
3. Smith J. — Child Psychology and Color — London: Oxford Press, 2019. - 210 p.
4. Karimov N. — Dizayn va ranglar uygʻunligi — Toshkent: Sanʼat, 2021. - 150 b.
5. Axmedova L. — Bolalar modasi tarixi va zamonaviylik — Buxoro: Durdona, 2022. - 88 b.